

SZKOŁA, MATURA, STUDIA, ŻYCIE – ZNAJDŹ POMYSŁ NA SIEBIE!

Cogito®

Miesięcznik dla uczniów
liceów i techników

od **30** lat
Z MATURZYSTAMI

Nasz głos:
**DOŚWIADCZAJMY
NOWYCH
RZECZY!**

**PUNKT
WIDZENIA:**
**KOMPLEKSY
– UPORAJMY
SIĘ Z NIMI**

STUDIA:

- Informatyka
- Nowe kierunki
psychologiczne
i menedżerskie
- Nauka i zwiedzanie
to Erasmus+

ROZMOWA:
Wiedza jest poza szkołą...

9 (603) WRZESIEŃ 2024
cena 13,50 zł (w tym 8% VAT)

ISSN 1231-160X

indeks 324736

9 771231 160405
Pismo specjalistyczne, nakład: 15 000 egzemplarzy

DO SZKOŁY I NA MATURE:

- Omówienie lektur: „Skąpiec”, „Proces”
- Zadania z testu na poziom rozszerzony
- Konspekt do wypracowania
o paraboliczności w literaturze

- Przepis na rozprawkę maturalną
- Tematy na egzamin ustny z listy jawnej
z CKE – „Rok 1984”
- Powtórka z WOS-u: Jak działa NATO
- Arkusz egzaminacyjny z języka
angielskiego

SUPEROKAZJA!

DO WYBORU 3 OPCJE PRENUMERATY

Roczna prenumerata „Cogito” + wydanie specjalne „Powtórka do matury z języka polskiego i matematyki”

162,25 zł
~~184,90 zł~~

RABAT 10%

ZYSKUJESZ:

■ wydanie specjalne „E-WYDANIE: 2024 NOWA MATURA powtórka z języka polskiego i matematyki” o wartości 32,90 zł w promocyjnej cenie **16,45 zł***

■ **10% rabatu od prenumeraty***
Wydanie specjalne to powtórka z ważnych lektur na poziomie podstawowym i rozszerzonym, materiały z działu nauka o języku. Poradniki, jak rozwiązywać test z języka polskiego, jak napisać notatkę syntetyzującą. Wypracowania maturalne, arkusze egzaminacyjne z języka polskiego i matematyki.

Roczna prenumerata „Cogito” + „NOWA MATURA z języka polskiego i matematyki”

175,80 zł
~~192,00 zł~~

RABAT 10%

ZYSKUJESZ:

■ wydanie specjalne „2023 – NOWA MATURA z języka polskiego i matematyki” o wartości 36,90 zł w promocyjnej cenie **30,00 zł**

■ **10% rabatu od prenumeraty***
Wydanie specjalne zawiera bogate omówienie wszystkich lektur obowiązujących na nowej maturze, a także przykładowe wypracowania maturalne i arkusze egzaminacyjne z matematyki na poziom podstawowy i rozszerzony.

Roczna prenumerata „Cogito” + książka w prezencie!

145,80 zł

RABAT 10%

ZYSKUJESZ:

- książkę „Wróblek z kości”.
- **10% rabatu od prenumeraty***

JAK ZAMÓWIĆ

 www.edukram.pl

@ prenumerata@cogito.com.pl

 22 610 11 71, 515 359 321

 78 1240 6074 1111 0000 4995 4616

GRUPA COGITO Sp. z o.o.

al. Waszyngtona 146, lokal 302

04-076 Warszawa

W tytule przelewu wpisz swoje dane oraz tytuł zamawianego czasopisma.

Inne opcje prenumeraty
dostępne są na: www.edukram.pl.

*Do podanej kwoty zostanie doliczony koszt przesyłki. Aktualne ceny przesyłki zawsze na www.edukram.pl.

Prenumeratę można zamówić od dowolnego numeru.

Wszystkie oferty ważne do 18.09.2024 r. lub do wyczerpania zapasów.

Od redakcji:

Co jest przyczyną, że tak dużo osób nie realizuje swoich pomysłów na siebie? „Strach i brak wiedzy. Ale można to zmienić” – mówi Olga Duchnik z Akademii Liderów i dodaje: „Jeżeli tylko masz chęci i motywację do tego, by realizować swój pomysł, spróbuj!”. O doświadczaniu nowych rzeczy piszemy w tym numerze „Cogito” całkiem sporo, nie tylko dlatego, że wchodzimy w nowy rok szkolny, ale i nasi rozmówcy pokazują, że nie ma rzeczy niemożliwych! Można pasję i talent przekuć w pomaganie innym – tak zrobili najlepsi licealni matematycy z MIKO. Chcecie skorzystać z ich wsparcia? Dołączcie do nich. Warto.

„Pragnę, aby dzisiejsi licealiści w przyszłości nie godzili się na bycie trybikiem, ale tworzyli własne obszary pracy” – mówi Renata Gmurowska, która ma ciekawe spojrzenie na polską szkołę i edukację.

„Nie masz zdolności w tym kierunku” – takie zdanie, które słyszymy w dzieciństwie, staje się niejednokrotnie wyrokiem na całe nasze życie, bo wpadamy w kompleksy. Ale kompleks można zwalczyć. My pokazujemy jak. Piszemy o studiach przyszłości, nowych kierunkach i raporcie opisującym, jak wygląda start w zawodowe życie absolwentów uczelni w Polsce. Pokazujemy, dlaczego należy skorzystać z możliwości, jakie daje nam Erasmus+. Tak, to prawda, że nie da się uciec od szkoły, ale można uczyć się bez stresu, z inspirującymi i merytorycznymi materiałami. Zaufajcie naszym autorom – ekspertom od edukacji. Wspólnie z nimi opracowaliśmy teksty, również nowe rubryki, które pomogą przygotować się do egzaminów z poziomu podstawowego i rozszerzonego. Życzymy Wam, abyście w tym roku szkolnym mieli czas nie tylko na naukę, ale również na przyjaźnię, ważne rozmowy, projekty, marzenia...

Zapraszam do czytania,

Ola Siewko
redaktor naczelna

Cogito

REDAKTOR NACZELNA:
Ola Siewko

WSPÓŁPRACOWNICY:
Monika Bartnik,
Andrzej Gałązka,
Ludwik Janion,
Aneta Kunowska,
Ewa Nowak,
Krzysztof Nowak,
Dorota Nosowska,
Natalia Ren,
Agata Śmiałkowska,
Agnieszka Wyganowska

PROJEKT LAYOUTU I SKŁAD:
IlustraDorka Dorota Domagała

GRAFIKA NA OKŁADCE:
Joanna Wolińska

STUDIO DTP:
Remigiusz Cichocki (kierownik)

ADRES REDAKCJI:
e-mail: cogito@cogito.com.pl
al. Waszyngtona 146, lokal 302
04-076 Warszawa

BIURO REKLAMY:
Magdalena Głogowska
magda@cogito.com.pl,
tel. 510 273 659

KOLPORTAŻ:
kolportaz@cogito.com.pl,
tel. 22 610 11 64

PRENUMERATA:
prenumerata@cogito.com.pl,
tel. 22 610 11 71, 515 359 321

SKLEP INTERNETOWY
www.edukram.pl
tel. 22 610 11 71, 515 359 321,
bokcogito@cogito.com.pl

WYDAWCA:
GRUPA COGITO Sp. z o.o.

PREZES ZARZĄDU: Alina Kuźmina

DRUK: Opolgraf S.A.

Zdjęcia na licencji Shutterstock.com

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo do skrótów, adiestacji, redagowania nadsyłanych tekstów. Za treść ogłoszeń redakcja ponosi odpowiedzialność w granicach wskazanych w ust. 2 art. 42 ustawy Prawo prasowe. Wydawca miesięcznika „COGITO” ostrzega, że sprzedaż aktualnych i archiwalnych numerów naszego pisma po cenie niższej lub wyższej niż wydrukowana na okładce jest działaniem bezprawnym, przynoszącym szkodę wydawcy. W związku z tym osoby dokonujące nielegalnej sprzedaży „COGITO” będą pociągnięte do odpowiedzialności karnej i cywilnej.

W tym numerze:

WAŻNE TEMATY I ROZMOWY

5 Nasz głos:
Doświadczajcie nowych rzeczy!
Mówi **Olga Duchnik**, stypendystka Akademii Liderów.

7 Punkt widzenia:
Kompleksy – uporajmy się z nimi

Komu przyszłoby do głowy, że jest za niski, za gruby, za głupi, za słabo gra w kosza, gdyby nie było wokół innych – lepszych od nas?!

10 Inspiracje:
To nasza inicjatywa!

„Od wielu naszych uczestników wiemy, że podczas zawodów korzystali z wiedzy, którą nabyli podczas prowadzonych przez nas spotkań” – mówi grupa licealistów z MIKO.

NASZE SPRAWY I EMOCJE

12 Wokół psyche:
Zejdź na ziemię...

Zaczyna się rok szkolny. Czy można zmusić myśli, żeby nas słuchały? Jak nie dać się własnym słabościom?

14 Relacje:
Przestrzeń ma znaczenie

Wyobraź sobie, że prowadzisz luźną pogawędkę z nowo poznaną osobą. Ona podchodzi do ciebie coraz bliżej i bliżej... Denerwujesz się? Masz poczucie osaczenia?

16 Rozmowa:
Wiedza jest poza szkołą

„Nie mogę patrzeć na to, jak polskie szkoły wciąż trzymają uczniów w ławkach. To wielki błąd” – mówi **Renata Gmurowska**.

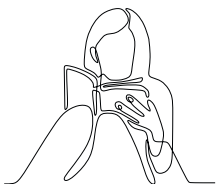
POMYSŁY NA PRZYSZŁOŚĆ

18 Studia news:

Nowe studia dla menadżerów branży T-S-L czy alternatywny kierunek dla psychologii? A może chcesz studiować resocjalizację z kryminologią? Opisuujemy te studia i zdradzamy, po których kierunkach dobrze się zarabia.

20 Studia przyszłości:
Informatyka – pozwala się wyróżnić

Nieważne, czy lubisz dane, sztuczną inteligencję, aplikacje mobilne, gry czy strony internetowe – ten kierunek to szeroki obszar i każdy znajdzie tu coś dla siebie.

NIE PRZEGAP!

„Cogito” nr 10/2024 ukaże się 18 września!

Nowy numer i archiwalne wydania „COGITO”
udostępniamy w postaci e-wydań w supercenie
– TYLKO 9,00 ZŁ!

Polecamy e-wydanie specjalne
„NOWA MATURA. Powtórka
do matury z języka polskiego
i matematyki” w cenie 32,90 ZŁ!

„Chemia. Testy maturalne” w cenie 18,90 ZŁ!

Możesz też mieć nasze bestsellery – e-wydania
specjalne „Biologia. Testy maturalne”,
„Testy maturalne. Język polski i matematyka”
w promocyjnej cenie 9,99 ZŁ! Klikajcie na:

<https://www.edukram.pl/kategoria-produktu/e-cogito/>

24 Studia za granicą: Nauka i zwiedzanie

Erasmus+ to możliwość studiowania na wielu
prestżowych uczelniach. Ci, którzy wzięli udział
w tym unijnym programie, mówią, że warto!
Dlaczego?

KULTURA I TWÓRCZOŚĆ

28 Polecajki książkowe

Książki, które zmienią twoje spojrzenie na
świat, i powieści, które pozwolą się zrelaksować.

30 Polecajki filmowe

Co warto obejrzeć w kinie, a co na streamie?

32 Czas na debiut

Wasza twórczość literacka. Czekamy też na
zgłoszenia!

SZKOŁA I MATURA

34 WOS na maturze: NATO – nasz gwarant pokoju?

„Możesz nie interesować się wojną, ale wojna
interesuje się tobą” – Lew Trocki.

38 Matura ustna: Zadania do „Roku 1984” George’a Orwella

Jak przygotować swoją wypowiedź? Jak odwoływać się
do kontekstów? Omawiamy zadania dotyczące lektur
z listy jawnej CKE 2025.

43 Lektura do matury z podstawy:

„Skąpiec” – typowa komedia
molierowska

Ojciec nowożytniej komedii europejskiej w swoim
dziele pokazał obraz francuskiego mieszczaństwa...

46 Lektura na rozszerzenie: „Proces” – powieść parabola

Józefa K. – głównego bohatera powieści Kafki
– zawsze ktoś obserwuje, ogląda niczym aktora na
scenie. Co pisarz chciał nam przez to powiedzieć?

48 Matura pisemna: Konspekt do wypracowania na rozszerzenie

Dajemy wskazówki, jak napisać pracę
o paraboliczności w literaturze. Powtarzamy
zagadnienia i pojęcia literackie.

51 Na rozszerzenie: Test na poziomie rozszerzonym

Przykładowe zadania, które mogą pojawić się
w arkuszu egzaminacyjnym.

Uwaga!

Wziąłeś UDZIAŁ
w interesującym projekcie?
Coś CIEKAWEGO wydarzyło się
w twojej szkole?

Napisz nam o tym! Zostań
korespondentem „Cogito”.
Wyślij e-maila na adres:
cogito@cogito.com.pl

53 Przepis na wypracowanie: Rozprawka maturalna na poziom podstawowy

Człowiek przebywający w obcym środowisku to
zawsze ciekawy obiekt dla pisarza, interesujący
bohater, którego losy i przemyślenia mogą zająć
czytelnika. Piszemy o tym pracę.

57 Matura z języka angielskiego

Przykładowy arkusz egzaminacyjny z języka
angielskiego na poziom podstawowy zgodny
z wytycznymi CKE na 2025 r.

Jesteś w kryzysie?

Masz problem, z którym sobie nie radzisz?

Nie bój się prosić o pomoc.

TU ZNAJDZIESZ WSPARCIE!

116 111 – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży
(bezpłatny, anonimowy, można zadzwonić lub
napisać maila przez stronę www.116111.pl lub
porozmawiać na czacie, 7 dni w tygodniu 24 h)

800 120 226 – Policyjny Telefon Zaufania
ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
(bezpłatnie, pon.–pt., 9.30–15.30)

22 668 70 00 lub **116 123** – Poradnia
Telefoniczna „Niebieskiej Linii” (bezpłatnie,
7 dni w tygodniu 24 h)

DOŚWIADCZAJCIE nowych rzeczy!

„Co jest przyczyną, że tak dużo osób nie realizuje swoich pomysłów na siebie? Strach i brak wiedzy. Można jednak to zmienić” – mówi **Olga Duchnik**, liderka wielu projektów społecznych, finalistka Maturalnego Nobla i stypendystka Akademii Liderów.

Ola Siewko: Olgo, w tym roku zostałam finalistką Maturalnego Nobla za swój pomysł na zmienianie świata. Opowiesz nam o tym?

OLGA DUCHNIK: Dzięki konkursowi Maturalny Nobel będę m.in. prowadzić warsztaty w szkołach z udzielania pierwszej pomocy. Chcę zwrócić uwagę młodzieży na wolontariat. Planuję prowadzić podcast poświęcony rozwojowi osobistemu i społecznemu. Chciałabym, żeby ktoś, kto będzie go słuchał, mógł się uczyć na moich doświadczeniach, by już nie powtarzał moich błędów. Będę mówić młodemu, że porażki są przełomowe w życiu i że nie możemy się ich bać.

Jesteś harcerką, brałaś udział w wielu akcjach, należysz do Akademii Liderów, dzięki Konkursowi Wiedzy o UJ masz już indeks na studia. Nie widzisz porażek...

Ja już odrobiłam swoją lekcję. 😊 W szkole średniej chciałam wyjechać na dwa lata, żeby uczyć się za granicą. W wielu konkursach przechodziłam kolejne etapy, ale w ostatnich etapach nie udawało się. Zamknęłam się wtedy w sobie, ale po pewnym czasie zauważyłam, że jednak mi to dużo dało. Dziś już wiem, że z porażki można wyciągnąć lekcję i radę na przyszłość. Nie warto się zamykać i uważać, że nic nie osiągniemy. Zawsze można iść do przodu.

Dawanie wsparcia to jedna z części mojego pomysłu na życie, druga to projekty społeczne. Jednym z nich był projekt „Poznaj to”, którego głównym celem było podniesienie świadomości na temat oferty dla młodzieży na terenie Krakowa.

NIE MA NIGDY PROSTEJ DROGI DO CELU. WAŻNE JEDNAK, BY MIEĆ WIZJĘ I NIE SKUPIAĆ SIĘ... NA WSZYSTKIM!

No tak, czasami patrzymy gdzieś daleko, nie dostrzegając możliwości, jakie daje nam nasze miasto...

Zgadza się, dlatego wzięłam udział w tym projekcie. Z kolei w „Health Fusion” mówiliśmy o aktywności fizycznej, o naszym zdrowiu, np. pokazaliśmy, jak zacząć ćwiczenia na siłowni, co można zrobić dla zdrowia w domu, jak się odżywiać. Zrealizowałam też projekt „SAFEnet” o bezpieczeństwie w sieci. Prowadziliśmy prelekcje w szkołach podstawowych dla klas 4–8, jak bezpiecznie poruszać się w Internecie.

A teraz jesteś na obozie Akademii Liderów, w gronie ludzi, którzy podobnie jak Ty chcą nie tylko zmieniać świat na lepsze, ale też być liderami. Czego się tutaj dowiedziałas o sobie?

W Akademii Liderów mamy dużo bloków merytorycznych, warsztatów odnośnie komunikacji w zespole i poza nim, np. z partnerami, osobami, które będą z nami współpracować. Dowiadujemy się, jak sobie radzić z planowaniem pracy zespołu. Warsztaty i wiedza, mentoring z tutorami dają nam wspinały rozwój. Tutorzy zachęcają, żebyśmy byli osobami, które będą miały realny wpływ nie tylko na nasze lokalne środowisko, ale i na większą skalę. Są taką bazą, takimi mózgami naszych projektów. Przypnę, że wcześniej nie otrzymałam tak dużej wiedzy w tak krótkim czasie.

Na czym więc polega Twój projekt „Pasja w akcji” w ramach Akademii Liderów?

Planuję cykl 6 warsztatów stacjonarnych w Krakowie dla młodzieży w wieku 16–20 lat, co 2 tygodnie od 1 września do 30 listopada. Zależy mi na tym, żeby tematy spotkań były bardzo różnorodne i niestandardowe, jeżeli chodzi o pasję. Żeby ludzie już po pierwszych zajęciach mogli doświadczyć nowej rzeczy i poczuć, co sprawia im przyjemność. Chcę zainspirować do działania. Zauważyłam, że im starsza młodzież, tym mniej motywacji do poznawania nowych rzeczy. Może dla kogoś te warsztaty będą początkiem nowej drogi. Doświadczenie czegoś nowego to krok w stronę naszego rozwoju. Uważam, że z każdej rzeczy, którą robimy, możemy się czegoś nauczyć, albo wyciągnąć wniosek na kolejne przedsięwzięcie, co można zrobić lepiej. Nie ma nigdy prostej drogi do celu. Ważne jednak, by mieć wizję.

JEŻELI TYLKO MASZ JAKIŚ POMYSŁ, CHĘCI I MOTYWACJĘ DO TEGO, BY GO REALIZOWAĆ, SPRÓBUJ!

Dwa lata przed maturą wybrałaś edukację domową. Dlaczego?

Chciałam robić bardzo dużo rzeczy, ale miałam na to bardzo mało czasu. Byłam zmęczona dojazdami do szkoły, siedzeniem w ławce. Stwierdziłam, że muszę coś zmienić. Okres covidowy pokazał, że umiem sama się uczyć.

Jak rodzice zareagowali na Twoją decyzję?

Mama była bardziej przychylna edukacji domowej, natomiast tacie zajęło chwilę, żeby się przekonać. Ale ostatecznie rodzice się zgodzili.

Co jest największym wyzwaniem dla ludzi wkraczających w dorosłość?

Samodzielność i decyzyjność w wyborze studiów, w decydowaniu o swojej przyszłości. Ja przez to, że mam wiele zainteresowań, miałam problem, żeby postawić na jedną rzecz.

Co pomogło Ci w podjęciu decyzji?

Rozmowa ze starszą osobą, która miała już tę drogę za sobą, a też ma podobne zainteresowania. I zastanowienie się, co bardziej czuję, wypisanie plusów i minusów. Jeżeli chodzi o kierunki studiów, to ważne jest, co chcemy robić i dlaczego.

W Akademii Liderów realizujecie bardzo różne projekty. Co Was łączy?

Zaangażowanie i pomysł. My mamy już cel. Przyjeżdżając tutaj, mieliśmy zarys naszego projektu, który odpowiada jakiemuś problemowi. Każdy z nas jest zmotywowany, żeby działać. Zdobyta tutaj wiedzę staramy się przekształcić w praktykę.

Przed nami nowy rok szkolny. Masz pomysł na fajny start?

Pamiętajmy, nie ma rzeczy niemożliwych! Zastanówmy się, co dla nas jest ważne, i ustalmy sobie priorytety w szkole. Nie warto skupiać się na wszystkim, trzeba postawić na te rzeczy, które zachęcają nas do zgłębiania wiedzy. Po co uczyć się czegoś z przymusu. Ja często skupiałam się na wszystkim i teraz widzę, że to było bez sensu, bo zabrało mi przestrzeń na inne, ważne dla mnie rzeczy.

Komu przyszyłoby do głowy, że jest za niski, za gruby, za głupi, za słabo gra w kosza, gdyby nie było wokół innych – lepszych od nas?!

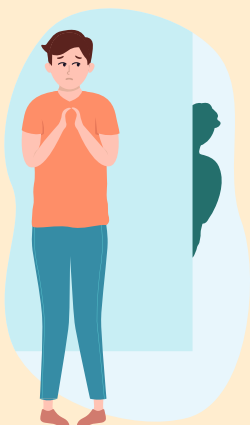
Nie ma człowieka bez kompleksów, bo każdy z nas chciałby być jeszcze lepszy, jeszcze mądrzejszy, jeszcze bardziej boski...

JEDZIESZ AUTOBUSEM...

Nagle wpada ci w ucho strzępek czyichś słów: „Ale ma krzywe...”. Możesz puścić to mimo uszu, chyba... chyba, że masz kompleks na punkcie nóg, zębów, pleców. Wtedy pomyślisz, że rozmawiają o tobie. Bo kompleks wykrzywia świat tak, że wydaje nam się, że wszyscy tylko naśmiewają się z naszych wad i niedostatków. Wszyscy bawią się naszym kosztem i zrywają boki ze śmiechu na nasz widok. Z drugiej strony kompleks wyłapuje u bliźnich te elementy, które w naszym mniemaniu u nas szwankują. Kompleksy bowiem odbierają nam przyjemność patrzenia na innych ludzi. Pozbawiają radości obcowania z tymi, którym udało się nie obciążyć świata nadmiarem niezadowolenia z siebie i swojego życia.

„NIE MASZ ZDOLNOŚCI
W TYM KIERUNKU”
– TAKIE NIBY NIEWINNE
ZDANIE STAJE SIĘ
NIEJEDNOKROTNI
WYROKIEM NA CAŁE
ŻYCIE.

CO MA DO TEGO DZIECIŃSTWO?

W tym okresie nabywamy garbu, jakim są właśnie kompleksy. Potem w okresie dojrzewania dają się nam one niezwykle dotkliwie we znaki, bo to czas, kiedy liczy się wygląd zewnętrzny, to, czy jesteśmy wystarczająco upodobnieni do rówieśników. Obraz samego siebie, jaki ukształtuje się nam (a właściwie, jaki ukształtują nam inni), zostaje na zawsze. Tylko wydarzenia o ogromnym ładunku emocjonalnym, takie jak miłość, która umie dowartościować, lub nieoczekiwane splendory, potrafią nim zachwiać i od podstaw go przebudować. Dlatego rodzice nie mogą nam robić krzywdy, mówić, że jesteśmy głupi, nic nam nie wychodzi, wstydzić się za nas, mówić, że marzyli o innym dziecku. Już nigdy nie uda im się tego wynagrodzić.